

धानाचराणि वृष्टानि पञ्चरूपान्यतः पुरा ॥”
 इति ज्योतिषज्ञे तृहस्यतिः ॥
 वर्षवेखनप्रकारस्तु तत्तदर्थे द्रष्टव्यः ॥ ३ ॥ वर्ष-
 नामानि यथा,—
 “तन्मवहेतवो धार्चमाहृत्य तन्मशास्त्रतः ।
 वर्षनामानि कतिचित् वक्ष्यामि विदुषां सुदे ॥
 ॐकारो वर्तुलकारो वामश्च हंसकारकम् ।
 मन्नाद्यः प्रथमः सव्यं विन्दुशक्तिश्चिद्वैतम् ॥
 सञ्जनीवीत्यादकश्च पञ्चदेवो भुवस्त्रिकः ।
 सावित्री त्रिधियो ब्रह्म त्रिगुणो गुणबीजकः ॥
 आदिवीर्जं वेदभारो वेदवीजमतः परम् ।
 पञ्चरसिखिजुटे च त्रिभवे भवनाशनः ॥
 गायत्रीबीजपञ्चांशौ मन्त्रविद्याप्रथमः प्रभुः ।
 अक्षरं मातृकास्त्रचानादिरहेतमोचदौ ॥ ॐ ॥
 अः श्रोकः सुरेश्च लजाटचैकमात्रिकः ।
 पूर्वोदरी वृष्टिमेधो वारस्त्रतः प्रियंवदः ॥
 महात्राक्षो वासुदेवो घनेशः केशवोऽन्ततम् ।
 कौर्मिर्नटितवांगेशो नरकारिहरो मरुत् ॥
 ब्रह्मा वामाद्यो ह्रस्वः करः प्रथवाटकः ।
 ब्रह्माणी कामरूपश्च कामेशो वाग्निनी वियत् ॥
 विश्वेशः श्रीविष्णुकृष्टौ प्रतिपतिधिराग्निनी ।
 अर्कमन्त्रवर्णाद्यौ ब्राह्मणः कामकर्षिणी ॥ अः ॥
 आकारो विजयानन्तो दीर्घाक्षो विनायकः ।
 श्रीरोदधः पयोदश्च पाशो दीर्घास्त्रलोकौ ॥
 प्रथम एकजो रत्नो नारायण इमेश्वरः ।
 प्रतिष्ठा मानदा कान्तो विन्मन्त्रकमजान्तकः ॥
 पितामहो वितानोऽभूः क्रिया कान्तिश्च
 सम्भवः ।
 द्वितीया मानदा काशी विभ्रान्तः कुजो वियत् ।
 स्वरान्तकश्च हृदयमङ्गलो भगमाजिनी ॥ आः ॥
 इः खण्डा शास्त्रलो विद्या चन्द्रः पूषा सुगुह्यकः ।
 सुमित्रं सुन्दरो वीरः कोटरः काटरः पयः ॥
 धूमधो माघवस्तुष्टिर्दक्षनेत्रश्च नासिका ।
 शान्तः कान्तः कामिनी च कामो विन्नविना-
 यकः ।
 नेपालो भरणी रत्नो त्रिधा खिन्ना च पावकः ॥
 इः ॥
 ईंखभूर्निर्महामाया लोलाक्षी वामलोचनम् ।
 ज्योतिन्दः शेखरः पुष्टिः सुभद्रा रत्नसंज्ञकः ॥
 विष्णुर्लक्ष्मीः प्रहासश्च वाग्विशुहः परापरः ।
 कलौत्तरीयो भैरवश्च रतिश्च पौष्पवर्हनः ॥
 शिवोत्तमः शिवा तुष्टिचतुर्षो विन्दुमानिनी ।
 वैष्णवी वेन्द्वी जिज्ञा कामकला सनादका ।
 पावकः कोटरः कौर्मिर्मोहिनी कालकारिका ।
 कुचदन्तं तर्जनी च शान्तिखिपुरसुन्दरी ॥ ईं ॥
 उः शङ्करो वर्तुलाक्षी भूतः कलाबवाचकः ।
 अमरेशो इक्षकः पञ्चवक्रो मोहनः शिवः ॥
 उग्रः प्रभुर्भक्तिविष्णुविष्णुकर्मा महेश्वरः ।
 शङ्करभेटिका पुष्टिः पञ्चमी वद्विवासिनी ॥
 चेटिकास्थाने वैचिका इति वा पाठः ।
 कामरः कामना चेशो मोहिनी विन्नहृन्मही ।
 वटश्चः कुटिका शोचं पारङ्गीपो टयो हरः ॥

वटश्च इति कुत्रचित् पाठः । उः ॥
 ऊः कण्टको रतिः शान्तिः क्रोधनो मधुच्छदनः ।
 कामराजः कुजेशश्च महेशो वामकर्णकः ॥
 कण्टकस्थाने कण्टक इति वा पाठः ।
 अर्षोशो भैरवः खण्डो दीर्घबोधा सरस्वती ।
 विजासिनी विन्नकर्मा लक्ष्म्यो रूपकर्षिणी ।
 महाविदेम्बरी वडा वक्रो भूः कान्यकुजकः ॥
 ऊः ॥
 ऋः पूर्वेष्टसुखी रत्नो देवमाता त्रिक्रमः ।
 भावभूतिः क्रिया क्रूरा रेषिका नासिका हृतः ॥
 एकपादशरो माता मन्त्रला शान्तिनी जलम् ।
 कर्णः कमलभा मेधो निवृत्तगंभनायकः ।
 रोहिणी शिवदूतो च पूर्वगिरिश्च सप्तमी ॥
 मेघः स्थाने मेघ इति च पाठः ॥ ऋः ॥
 ऋः क्रोधोऽतिथिशो वायो वामनोऽगोऽथ
 श्रीर्धृतिः ।
 ऊर्ध्वसुखी निशानाथः पद्ममाता विनरुचीः ॥
 शशिनो मोचिका श्रेष्ठा दैवमाता प्रतिष्ठिता ।
 एकदन्ताङ्गयो माता हरिता मिथुनोदया ।
 माता स्थाने माया इति वा पाठः ।
 कोमलः श्यामला मेधो प्रतिष्ठा पतिरुत्तमी ।
 ब्रह्मव्यमिव कौलाचे पावको गन्धकर्षिणी ।
 भिवस्थाने मवेति वा पाठः ॥ ऋः ॥
 छः स्यात्तः श्रीधरः शुद्धो मेधा धर्मो वकी वियत् ।
 देव्योनिर्दत्तगण्डो वद्वेशः कौन्तेयकौ ॥
 वद्वेशस्थाने वाहग इति वा पाठः ।
 विश्वेश्वरो दीर्घविज्ञा महेशो लाङ्गलिः परा ।
 चन्द्रिका पार्थिवो घृष्णा दिदन्तः कामवर्हनः ॥
 सुचिस्त्रिता च नवमी कान्तिरावातकेश्वरः ।
 चित्ताकर्षिणी काशश्च तृतीयकुलसुन्दरी ।
 चित्ताकर्षिणीस्थाने चित्ताकर्षिणी इति वा
 पाठः ॥ छः ॥
 छकारः कमला हर्षा हृषीकेशो मधुव्रतः ।
 खण्डा कान्तिर्बामगण्डो रत्नः कामोदरी सुरा ।
 शान्तिहृत्य स्त्रिका शङ्को मावाचो जोषुपो
 वियत् ॥
 कुशमी सुस्वरो माता नीलपीतो गजाननः ॥
 कामिनी विन्ववा कालो त्रिधा सुहृः सुष्पिः
 हतो ॥
 विन्ववास्थाने विन्ववा इति वा पाठः ।
 खण्डो घैर्षाकवर्षो च एकाकी इतुजप्रथः ॥ छः ॥
 एकारो वाचश्चः शक्तिर्निष्ठीश्रीश्री भगं मरुत् ।
 खण्डा भूतोऽहंकेशो च ज्योत्स्ना सहा प्रमर्दनः ॥
 भूतस्थाने श्रुत इति वा पाठः ।
 भयं ज्ञानं लया धीरा जह्वा सर्वमसुहृवः ।
 वद्विबिष्णुभगवती कुण्डली मोहिनी वचः ॥
 योषिदाधारशक्तिश्च त्रिकोणा ईशश्चक्रकः ।
 सन्धिकेदश्री भद्रा पद्मनाभः कुजापुत्रः ॥ एः ॥
 ऐर्ष्या भौतिकः कान्ता वायवी मोहिनी
 विसुः ।
 इचा कामोदरः प्रभोऽधरो विन्नतसुखि ॥
 चमालको जगद्योगिः परः परविबोधहृत ॥

ज्ञानाभ्यन्ता कपर्दी श्रीः पीठेश्यामिः समाहकः ॥
 त्रिपुरा लोहितता राक्षी वाग्भवो भौतिकारणः ॥
 महेश्वरो दादश्री च विमलश्च सरस्वती ।
 कामकोटो वामनाडुरंशुमान् विजया जटा ॥
 ऐः ॥
 ओकारः सत्यपीयूषो पश्चिमास्यः श्रुतिः स्थिरा ।
 सटोजातो वासुदेवो गायत्री दीर्घजङ्गकः ॥
 व्याप्यायनो चोर्ध्वन्तो लक्ष्मीर्वाङ्गी सुखी द्विजः ।
 उद्वेग्यदशकस्त्रीप्रः कौलाचो वसुधाचरः ॥
 प्रथवांशो ब्रह्मसूत्रमजेशः सर्वमङ्गला ।
 त्रयोदशी दीर्घनासा रतिनाथो दिग्म्बरा ।
 जैलोकविजया प्रसा प्रीतिर्बोधादिकर्षिणी ॥
 ओः ॥
 औकारः शक्तिको नाशस्त्रेजयो वामजङ्गकः ।
 मधुवहप्रदेशश्च शङ्कुर्कणः वदाशिवः ॥
 अयोदन्तश्च कण्ठीश्री चक्रवर्णः सरस्वती ।
 आद्या चोर्ध्वसुखी शान्तो व्यापिनो प्रहृतः
 पयः ॥
 अणन्ता ज्वालिनी बोमा चतुर्दशी रतिप्रियः ।
 नेत्रमाताकर्षिणी च ज्वालामालिनीका भृगुः ॥
 बोमास्थाने रोमा इति वा पाठः ॥ औः ॥
 अङ्कारश्चतुयो दन्तो घटिका समगुह्यकः ।
 प्रदुम्बः श्रीसुखी प्रीतिर्बोचोर्ध्वगंधर्षकः ॥
 दन्तस्थाने दम्भ इति वा पाठः ।
 परं शशी प्रमाथेशः सोमविन्दुः कलानिधिः ॥
 अङ्कुरश्चेतना नागपूर्वा दुःखहरः शिवः ॥
 शिरः शम्भुर्नरेशश्च सुखदुःखप्रवर्तकः ।
 पूर्वमा रेवती शुद्धः कथा चरविद्यद्विः ॥
 अन्तताकर्षिणी सूर्यं विचिन्वा सोमरूपिणी ।
 केदारो राजिनाशश्च कुजिका चैव उद्वुदः ॥
 अर्षः ॥
 अः कण्टको महासेनः कला पूर्वोन्मता हरिः ।
 इच्छा भद्रा गणेशश्च रतिस्त्रिद्यासुखी सुखम्
 द्विविन्दुरवना सोमोऽनिरुद्धो दुःखहरकः ।
 द्विजिह्वः कुण्डलं वक्रः सर्गः शक्तिर्निशाकरः ॥
 सुन्दरी सुयशानन्ता गजनाथो महेश्वरः ॥ अः ॥
 कः क्रोधेशो महाकाली कामदेवः प्रकाशकः ।
 कपाली तेजसः शान्तिर्वासुदेवो जयाननः ॥
 चक्री प्रजापतिः वृष्टिर्दक्षकन्धो विशाम्यतिः ।
 अणन्तः पार्थिवो विन्दुस्त्रापिनी परमात्मकः ॥
 दक्षस्त्रस्थाने दक्षकचौ इति वा पाठः ॥
 बर्माटश्च सुखी ब्रह्मा सखाद्योऽभः शिवो
 जलम् ॥
 माहेश्वरी तुला पुष्या मङ्गलचरन् करः ॥
 त्रिधा कामेश्वरी सुखः कामरूपो गजेन्द्रकः ॥
 श्रीपुरं रमणो रत्नः कुसुमा परमात्मकः ॥ कः ॥
 खः प्रथमः कामरूपो ऋद्धिर्बद्धिः सरस्वती ।
 आकाशमिन्द्रियं दुर्गा चक्रीश्रुत्तापिनी गुह्यः ॥
 शिखरी दन्तजातीशः कपोलैर्गोदती यदि ।
 सूर्यं कपालो कल्याणी रूपकर्षोऽनारामरः ॥
 सुधापियां चक्रविज्ञो जनाथाङ्गादखड्गको ॥
 खः ॥